

Activiteitenplan steenmarter Heiweg 235a te Nijmegen

1. Algemene Informatie projectgegevens

Aanvrager: Arets Ontwikkeling BV + Jansen en Vis BV
Betreft: Activiteitenplan ontheffing Wnb steenmarter
Opgest.: J. de Jong
Contact: mossink@deslijpkruik.nl

Project: 21BUA03
Locatie: Heiweg 235a te Nijmegen
Uitvoering: De Slijpkruik Ecologie B.V.
Datum: 20-12-2021

2. Werkzaamheden en planning

2.1 Beschrijving werkzaamheden en locatie

De onderzoekslocatie betreft een ca. 2.700 m² groot perceel in een woonwijk in Nijmegen en betreft een voormalige tuincentrum (Afbeelding 1, pagina 3). De initiatiefnemer is voornemens om de bestaande, gedateerde bedrijfswoning en -bebouwing te laten slopen. Daarnaast wordt een deel van de begroeiing verwijderd. Voor de te slopen bebouwing worden meerdere nieuwbouw woningen gerealiseerd (afbeelding 2, pagina 5).

2.2 Werkwijze werkzaamheden

Uit het soortgericht onderzoek bleek dat steenmarters gebruik maken van het terrein en een verblijfplaats hebben op de zolder van de schuur achter de woning. Sloopwerkzaamheden zullen leiden tot een overtreding van verbodsbepaling artikel 3.10 lid 1b (beschadigen of vernielen vaste rust- en voortplantingsplaatsen) en mogelijk artikel 3.10 lid 1a (doden of verwonden) van de Wet natuurbescherming. De werkzaamheden leiden niet tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van andere beschermde soorten, onder voorwaarde dat in gebruik zijnde nesten van algemene broedvogels niet verstoord of vernield worden (zie quickscan). De locatie ligt in de bebouwde kom van Nijmegen op ruime afstand van natuurgebieden. Negatieve gevolgen voor natuurgebieden zijn dan ook uitgesloten, met mogelijke uitzondering van externe effecten door stikstof op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

De aanwezige bebouwing op het terrein zal gesloopt worden en het terrein wordt opgeschoond. Vervolgens worden woningen gebouwd en wordt het terrein heringericht. Sloop van de bebouwing zal plaatsvinden door eerst de bebouwing aan de binnenkant te strippen. Vervolgens worden de dakpannen verwijderd en wordt de rest van de bebouwing gesloopt. Gelijktijdig of aansluitend worden ook de delen van het terrein opgeschoond waar gebouwd wordt of die opnieuw ingericht zullen worden.

2.3 Planning werkzaamheden

De sloopwerkzaamheden zullen naar verwachting starten in september of oktober 2022 en duren naar verwachting enkele weken. Aansluitend of gelijktijdig met de sloop van de bebouwing zal ook het terrein worden opgeschoond, waaronder de takkenhopen en steenstapels die nog op het terrein aanwezig zijn. Dit betekent concreet dat werkzaamheden die invloed hebben op de verblijfplaats in de bebouwing worden uitgevoerd buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de steenmarter.

3. Verbodsbepalingen

De werkzaamheden zullen leiden tot het beschadigen en vernielen van een vaste verblijfplaats van steenmarter. Het doden of verwonden van steenmarters wordt voorkomen door zorgvuldig te handelen (tijdig ongeschikt maken, ecologische begeleiding bij sloop).

De overige werkzaamheden leiden niet tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten, onder voorwaarde dat in gebruik zijnde nesten van algemene broedvogels niet verstoord of vernield worden en dat de voor huismussen belangrijke coniferen haag langs de zuidoostelijke terreinrand behouden blijft (zie quickscan en aanvullend onderzoek).

Tabel 3.1: Soort(en), verbod(en) en belang(en)

Soort	Verbod(en)		Belang
Steenmarter (<i>Martes foina</i>)	Artikel 3.10	lid 1b (beschadigen of vernielen verblijfplaatsen)	In het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling

4. Ecologische inventarisatie: Achtergrond

Details met betrekking tot de uitgevoerde natuuronderzoeken staan vermeld in de documenten:

- Quickscan natuurtoets Heiweg 235a in Nijmegen, Top 2021
- Rapportage soortgericht onderzoek Heiweg 235a te Nijmegen, Jong de 2021

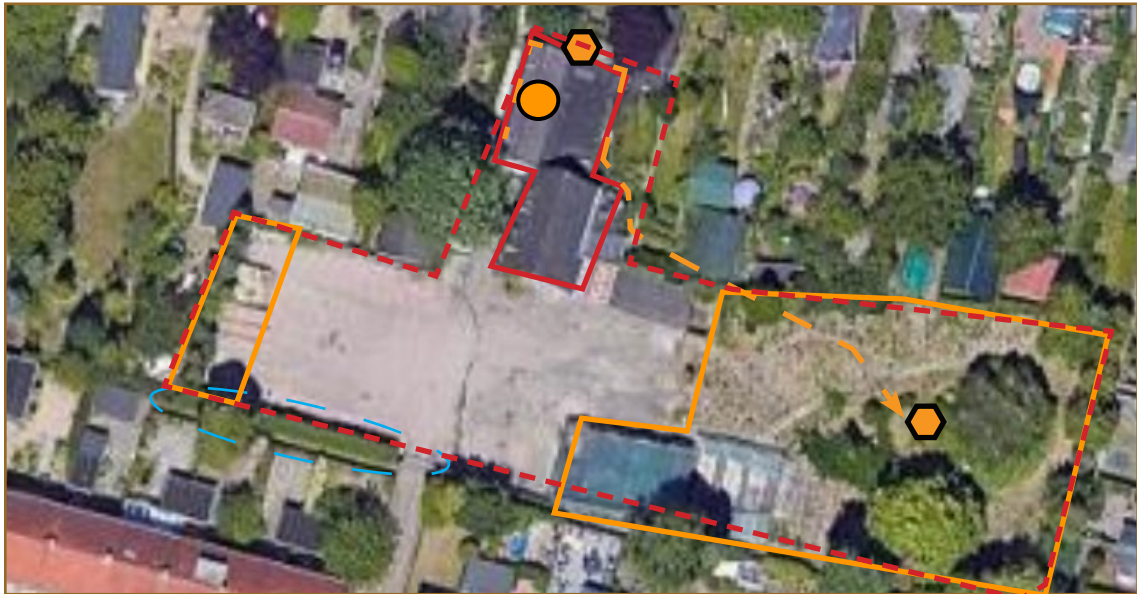
In de quickscan is vastgesteld dat de werkzaamheden mogelijk tot negatieve effecten op vleermuizen, gierzwaluwen, huismussen en marterachtigen leidt. Negatieve gevolgen op andere soorten met jaarrond beschermde rust- of voortplantingsplaatsen en leefgebied is aan de hand van de quickscan uitgesloten. Er is daarom geen aanvullend onderzoek naar andere soort(groep) en uitgevoerd. Om vast te stellen of de soorten daadwerkelijk gebruik maken van de bebouwing als verblijfplaats en overig terrein is gericht onderzoek uitgevoerd naar vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, huismussen, gierzwaluwen en marterachtigen. Uit dit soortgericht onderzoek is gebleken dat steenmarters gebruik maken van het terrein en op de zolder van het gebouw verblijven.

Het marterachtigenonderzoek is uitgevoerd door J. Mossink, J. de Jong en B. Visser ecologen van 'De Slijpkruik Ecologie'. Op 26 mei 2021 zijn cameravallen geplaatst op strategische locaties verspreid over het plangebied. Het gaat om 2 cameravallen van het type 'Struikrover 3.5' met als lokmiddel een blik sardientjes. De Struikrover is een methode ontwikkeld door Stichting Struikrovers waarmee alle marters gedetecteerd kunnen worden. Op 15 juni zijn de camera's opgehaald. Op 8 juli is de zolder van het gebouw onderzocht.

Tabel 2.3: Locatiebezoeken marterachtigen terrein Heiweg 325 te Nijmegen

Datum	Periode-Temp-Weer	Actie
26-05-2021	ochtend, 12°C, bewolkt	Plaatsen cameravallen
15-06-2021	avond, 20°C, zonnig	Ophalen materiaal, terreincheck sporen
08-07-2021	avond, 16°C, bewolkt	Onderzoek zolder gebouw

Afbeelding 1: Aanwezigheid van de steenmarter in 2021. Rood onderbroken kader = globale begrenzing plangebied. Rood kader = te slopen gebouw. Bron ondergrond: GoogleMaps 2021.

Legenda

	← Verblijfplaats		← geschikt foerageergebied steenmarter
	← Wildcamera		← foerageergebied huismus
	← Mogelijke Looprout		

5. Ecologische inventarisatie: resultaten

5.1 Verblijfplaatsen, foerageergebieden

Uit het aanvullend onderzoek is gebleken dat de dakconstructie van het bedrijfspand een functie heeft als verblijfplaats van steenmarter. In juli 2021 werden vechtende en blazende steenmarters gezien, vermoedelijk een mannetje en vrouwtje. Er werden geen jongen gezien. Niet op de camerabeelden en niet tijdens de veldbezoeken. Het is daarom onduidelijk of het ook een voortplantingsplaats betreft. Op het terrein werden geen verse sporen van steenmarters gevonden, maar in de quickscan wordt wel melding gemaakt van uitwerpselen en afgebeten veren in een begroeide hoek van het terrein. Het is zeer aannemelijk dat het terrein onderdeel is van het territorium en dan in het bijzonder foerageergebied.

5.2 Omgevingscheck

Bij steenmarters hebben zowel het mannetje als het vrouwtje een eigen territorium en leven solitair, waarbij het territorium van een mannetje overlapt met meerdere territoria van vrouwtjes (bron: Zoogdiervereniging). De grootte van een territorium hangt af van de kwaliteit en met name voedselaanbod. Hoewel de gemiddelde territoriumgrootte uiteenloopt tussen 80-700 hectare hebben steenmarters in de stedelijke omgeving meestal kleinere leefgebieden door het relatief hoge voedselaanbod.

Het totale plangebied heeft een oppervlakte van circa 2.700 m², waarvan ongeveer de helft bestaat uit klinkerverharding en bebouwing en de rest uit enigszins verruigd groen met op enkele plekken dicht struikgewas en puinstapels die als rustplaats zouden kunnen dienen. Direct rondom het plangebied zijn veel tuinen en schuurtjes aanwezig. Tenminste enkele van

deze schuurtjes lijken geschikt als rustplaats doordat openingen > 6 centimeter aanwezig zijn, maar deze schuurtjes konden niet geïnspecteerd worden omdat ze van particulieren zijn en op privéterrein staan. Met name de diepe achtertuinen van de vrijstaande woningen aan de Heiweg vormen geschikt foerageergebied. Binnen een straal van een kilometer rond het plangebied zijn veel groene tuinen aanwezig, terwijl in westelijke en oostelijke richting parkachtige structuren liggen die eveneens zeer geschikt zijn als foerageergebied. Er zijn geen belangrijke barrières zoals drukke doorgaande wegen of brede watergangen met steile oevers in de omgeving. Aangezien steenmarters gemiddeld per nacht meerdere kilometers afstand afleggen leidt de omvorming van het voormalige tuincentrum naar een terrein met woningen naar verwachting niet tot een afname van het aantal territoria of wezenlijke kwalitatieve aantasting van territoria, onder voorwaarde dat er een aantal geschikte rustplaatsen gerealiseerd wordt ter vervanging van de verblijfplaats die verdwijnt.

6. Effecten

6.1 Effect werkzaamheden: kwaliteit en kwantiteit

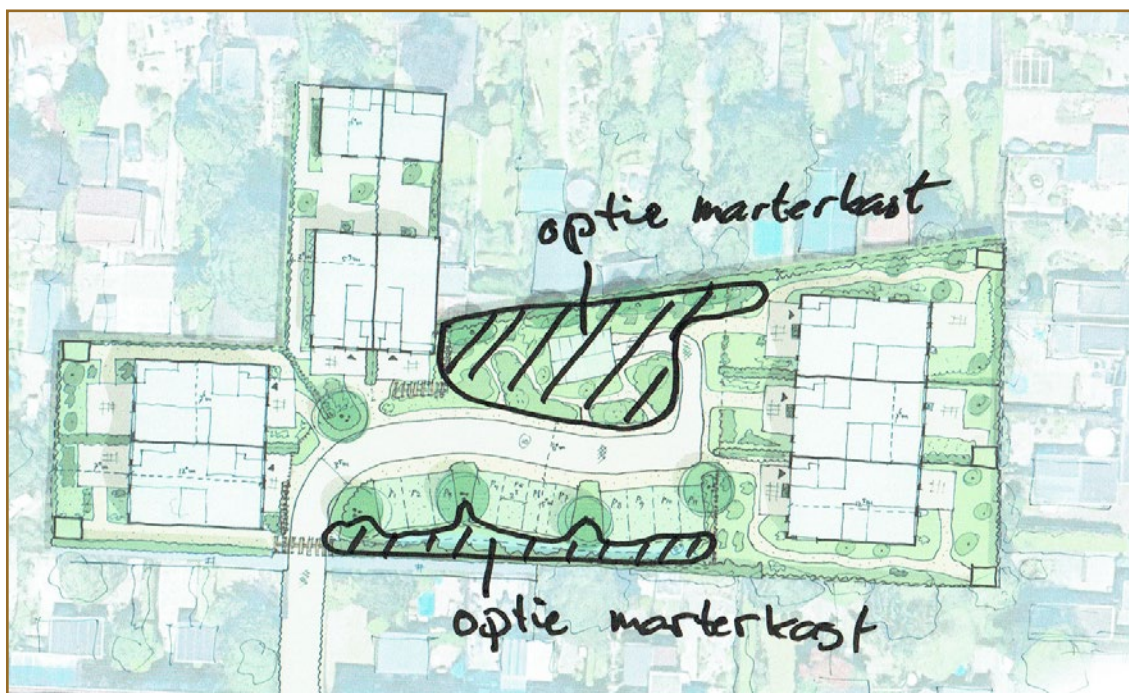
De aantasting van de aanwezige verblijfplaats van de steenmarter door de geplande werkzaamheden is permanent, aangezien het bestaande gebouw met verblijfplaats gesloopt wordt. Het is niet mogelijk deze verblijfplaats te behouden. Ook zal het terrein minder geschikt worden als leefgebied dan in de bestaande toestand, zeker tijdens de uitvoeringsfase. Zonder het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen zullen de kwaliteit en kwantiteit van het leefgebied aangetast worden. Daarom worden maatregelen getroffen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen of verminderen.

Tijdens de sloop- en bouwfase is er sprake van verstoring waardoor het plangebied tijdelijk minder geschikt is als leefgebied. Door het realiseren van twee nieuwe, permanente alternatieve verblijfplaatsen voor steenmarter kan het plangebied ook in de toekomstige situatie de functie van vaste rust- en (mogelijk) voortplantingsplaats vervullen. Door de groene uitstraling kan het plangebied ook in de toekomstige situatie een rol spelen als foerageergebied. Doordat er relatief veel groene tuinen in de omgeving kunnen steenmarters naar verwachting ook in de toekomst van het plangebied gebruik blijven maken. Er is, voor zover bekend, geen sprake van andere projecten in de omgeving die tot cumulatieve effecten kunnen leiden op steenmarter.

6.2 Effect werkzaamheden: monitoren

Het realiseren van de vervangende verblijfplaatsen zal plaatsvinden onder ecologische begeleiding door een erkend deskundige op het gebied van steenmarter. Hetzelfde geldt voor de sloop van het pand, om te voorkomen dat steenmarters gedood of verwond worden tijdens de werkzaamheden. De vervangende voorzieningen zullen gekeurd worden door de ecooloog. Er vindt geen monitoring na afloop van het project plaats.

Afbeelding 2: Toekomstige situatieschets met geschikte locaties voor marterkasten. Bron: Stadsgras.

7. Maatregelen

Tabel 7.1: Overzicht mitigerende maatregelen

<u>Soort waarop negatief effect wordt verwacht</u>	<u>Vermijden gevoelige periodes</u>	<u>Tijdelijke mitigatie</u>	<u>Ongeschikt maken of verjagen ruim voor de ingreep</u>	<u>Permanente mitigatie</u>
Steenmarter	Werken buiten de gevoelige voortplantingsperiode	N.v.t.	Huidige verblijfplaatsen worden ongeschikt gemaakt onder begeleiding van een steenmarterdeskundige	Realisatie van permanente alternatieve verblijfplaatsen d.m.v. 2 marterkasten en groene aankleding terrein

7.1 Preventieve maatregelen (om overtreding te voorkomen)

De sloopwerkzaamheden zullen plaatsvinden in de periode september 2022 - februari 2023. Dit is buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de steenmarter, die globaal duurt van maart tot augustus. Bovendien wordt de sloop onder ecologische begeleiding uitgevoerd, waarbij de verblijfplaats vantevoren ongeschikt gemaakt wordt. Een week voor de sloop van het gebouw waarin de verblijfplaatsen van de steenmarter zijn ontdekt wordt gesloopt zal gecontroleerd worden of de steenmarter in de te slopen delen afwezig is om verwonding of doding te voorkomen. Hierna zal de verblijfplaats ontoegankelijk gemaakt worden door openingen af te dichten. De werkzaamheden worden onder begeleiding van een ecologisch deskundige uitgevoerd.

Maximaal twee dagen voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden vindt een controleronde plaats om te bepalen of de steenmarters niet zijn teruggekeerd naar de verblijfplaats. Indien er ondanks

de maatregelen nog steeds steenmarters aanwezig zijn, dienen de maatregelen ten behoeve van het ongeschikt maken opnieuw te worden uitgevoerd en is een nieuwe controleronde noodzakelijk. Dit proces wordt indien nodig herhaald totdat er geen steenmarters meer in de betreffende zolder worden aangetroffen tijdens de controleronde. Op deze manier wordt het doden of verwonden van dieren voorkomen. Het aantasten van de verblijfplaats kan niet voorkomen worden.

7.2 Tijdelijke maatregelen

Er worden geen tijdelijke maatregelen genomen omdat dit niet zinvol is. Tijdens de uitvoeringsfase worden direct permanente maatregelen getroffen.

7.3 Permanente maatregelen

Op het terrein worden twee permanente vervangende verblijfplaatsen voor steenmarter gerealiseerd. De locaties worden in overleg met een ecologisch deskundige vastgesteld. Er is nog niet veel bekend over de effectiviteit van verschillende typen kunstmatige verblijfplaatsen. Het gedetailleerde ontwerp van de vervangende verblijfplaatsen wordt in een later stadium bepaald

Afbeelding 3: Voorbeeld van een marterhoop. Bron: Altrock et al.

en toegevoegd aan de ontheffingsaanvraag. Van belang is dat de verblijfplaatsen op een rustige plek aan de rand van het terrein worden gesitueerd, met liefst dicht struikgewas ter bescherming. Waarschijnlijk wordt gekozen voor een marterhoop. Deze bestaat uit een marterbox (oftewel een soort kist) die wordt afgedekt met achtereenvolgens takken, waterdichte folie en een laag grond. De kast moet bereikbaar zijn via tenminste één, maar zo mogelijk twee buisvormige openingen.

7.4 Locatie maatregel

De exacte locaties worden nog nader bepaald en vervolgens toegevoegd bij de aanvraag, maar afbeelding 2 geeft de meest geschikte locaties aan. Dit zijn plekken met relatief veel groen, rust en niet in privétuinen van woningen.

7.5 Effectiviteit en duurzaamheid maatregel

Er zijn slechts weinig gegevens bekend over de effectiviteit van maatregelen ten gunste van steenmarter. De marterhoop is een oplossing die ook veel in buurlanden zoals België, Duitsland en Engeland wordt toegepast en in ieder geval in theorie goed aansluit bij de eisen die steenmarters aan hun verblijfplaats stellen. Door de structuur af te dekken met waterdichte folie blijft de kast naar verwachting gedurende lange tijd geschikt. Door de hopen onder ecologische begeleiding aan te leggen wordt geborgd dat deze op de juiste plek en juiste wijze worden gerealiseerd.

7.6 Afhankelijkheid derden

De instandhouding van de maatregelen is afhankelijk van derden. Een instemmingsverklaring van de eigenaar wordt bij de aanvraag toegevoegd.

7.7 Uitvoering maatregel: monitoren

Er wordt gekozen voor een duurzame constructie die geen onderhoud behoeft. Er is geen monitoring na afloop van het project voorzien.

8. Alternatieven

8.1 Alternatieve locatie

De ingreep is locatiegebonden, er zijn in dat opzicht geen alternatieven. De te slopen bebouwing staat leeg, is oud en heeft op dit moment geen functie. Wanneer er niets gedaan wordt zullen de leegstaande gebouwen nog verder in verval raken. Voor het tijdstip van uitvoer zijn geen betere alternatieven voorhanden. De werkzaamheden aan de verblijfplaatsen zijn bewust in de minst kwetsbare periode steenmarter gepland om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Deze periode is op tijd afgestemd met een deskundig ecooloog. De permanente voorzieningen moeten zoveel mogelijk overeen met de huidige verblijfplaatsen wat locatie betreft en worden op duurzame wijze vormgegeven. Er wordt aan alle gewenningstijden voldaan. Voor het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen bestaan geen andere bevredigende oplossingen.

8.2 Alternatieve inrichting

De verblijfplaats bevindt zich in gedateerde bebouwing die in matige staat verkeert en steeds verder zal aftakelen. Het is niet mogelijk deze bebouwing te renoveren en daarmee in te passen in het plan. De toekomstige inrichting zal een groene uitstraling krijgen waardoor het terrein na realisatie wederom geschikt zal zijn als leefgebied van steenmarter.

8.3 Alternatieve werkwijze

De gekozen werkwijze is optimaal om schadelijke effecten zoveel mogelijk te voorkomen. Het doden of verwonden wordt voorkomen. Het is, zoals eerder al vermeld, niet mogelijk om de plannen uit te voeren met behoud van de bestaande bebouwing.

8.4 Alternatieve planning

Er is gekozen om de werkzaamheden uit te voeren buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van steenmarter om de effecten te minimaliseren. In de periode van het ongeschikt maken zijn eventuele jongen zelfstandig en hebben de dieren voldoende tijd om een alternatieve verblijfplaats

op te zoeken voor de winterperiode.

9. Gunstige staat van instandhouding

9.1 Staat van instandhouding

De staat van instandhouding van steenmarter is zowel op landelijk niveau als in de provincie Gelderland beoordeeld als 'gunstig', met een verbeterende trend (bron: De staat van instandhouding - Factsheets voor 25 soorten in Gelderland. Logemann, 2018). Ook in Nijmegen lijkt de soort algemeen voor te komen. Er zijn waarnemingen bekend uit grote delen van de bebouwde kom. Het is aannemelijk dat de de staat van instandhouding ook in de gemeente Nijmegen gunstig is.

9.2 Afbreuk gunstige staat van instandhouding

Het plangebied wordt door de werkzaamheden tijdelijk minder geschikt. In de toekomstige situatie is het terrein vermoedelijk ook iets minder geschikt voor steenmarter doordat de menselijke aanwezigheid toeneemt. Echter, er worden maatregelen getroffen om het plangebied ook in de toekomst geschikt te laten zijn als onderdeel van het leefgebied en er worden alternatieve verblijfplaatsen gerealiseerd. Het terrein is bovendien een relatief klein onderdeel van het territorium. Een negatief effect op de gunstige staat van instandhouding kan daarom worden uitgesloten.

9.3 Zorgvuldig handelen

Voor alle soorten geldt een zorgplicht om schade aan soorten te voorkomen of beperken. Via eerder genoemde maatregelen worden negatieve gevolgen (doden, verwonden of verstoren) zoveel mogelijk beperkt.

10. Bronvermelding

- NDFF verspreidingsatlas Zoogdieren, Steenmarter
- Quicksan natuurtoets Heiweg 235a in Nijmegen, Top 2021
- Rapportage soortgericht onderzoek Heiweg 235a te Nijmegen, Jong de 2021
- Zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/steenmarter
- De staat van instandhouding. Factsheets voor 25 soorten in Gelderland. Logemann 2018

